

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Beograjska vlada se največ bavi z bivanjem Radića v inozemstvu in pa s tem, kako bi se obznanje dalečavljati na Hrvaško. Upanje na neko novo hrvaško stranko, ki bi Hrvatke pokorila Beogradu, je upadlo, zato pa sedaj beograjski vladni in zlasti še demokratski listi varajo javnost z vestmi, da je avtonomistična ali proticentralistična opozicija popolnoma razpadla. To je in ostane pobožna želja. Vladni krogi naglašajo, da bo najprej Radić obtožen in v odsotnosti obsojen radi večidelja, da je Pašić z vsemi temi koraki zadovoljen, da pa hoče, naj se še nekaj časa počaka. Izjemnega zakona še ne mislijo proglasiti nad celo hrvaško seljaško stranko. Hrvatski listi odgovarjajo na vse to, da kažejo vse take grožnje veliko vznemirjenosti vlade in pa nepoznanja merodajnih činiteljev glede pravnih določil, ki še vedno veljajo za Hrvaško. Opozarjajo vlado na to, da je Avstrija hrvaške begunce sicer zasledovala, da je zaplenila njih premoženje, a jih ni obtoževala veleizdaje ker na Hrvaškem ne more biti nihče sojen v odsotnosti. Vidi se, da bi v Beogradu na vsak način radi izzvali nemire na Hrvaškem. V razne kraje so začeli pošiljati takozvane «leteče oddelke». To so močne žandarjske patrulje, ki iščejo vojaške begunce in pa orožje, občine jih pa morajo izdržavati. V teh oddelkih so po veliki večini žandarjski novinci, ki se silno oblastno in nezakonito vedejo med ljudmi, če bi pa došlo do nemirov in spopadov, bi pa vlada rekla: glejte puntarje in Hrvat bi postavila izven zakona. Vodstvo seljaške stranke je izdalo oklic na ljudstvo, naj se zadrži mirno ter se ne da izzivati.

Ko se na eni strani iz političnih razlogov tako neti nemir, je po Vojvodini in po čisto srbskih krajih javna varnost skoraj pri kraju in bijejo se boji med Orjuno in med srbskimi fašisti, nazvanimi «Srnao». V Novem Sadu in okolici n. pr. je na obeh straneh par mrtvih in še več ranjenih in zapori so teh izgreznikov tako prenapolnjeni, da ne vedo več, kam z njimi. V južni Srbiji so pa še od občinskih volitev sem boji med Srbi in muslimani in v Beograd prihajajo poročila, da se hočejo množične muslimanske družine izseliti v Turčijo in Albanijo.

Notranjo politiko, ki rodi take sadove, pa spremlja tudi zelo slaba zunanja politika in to se vidi zlasti sedaj, ko je reško vprašanje doseglo svoj usodni vrhunec. Rapalska pogodba je dala Reki samostojnost, nam je pa pripoznala Baroš in Delto, in ko so italijanski fašisti naveli na Reko ter ji vzeli samostojnost, se tedanja radikalno-demokratska vlada v Beogradu za to ni brigala. Ničesar ni storila, da se izvede mednarodno doletilo, ki je zlasti za nas Slovence in Hrvatke velike važnosti in pomena. Italijane je to ohrabilo in tako so sedaj Jugoslaviji nastavili nož na vrat: ali pusti, da skupna komisija, v kateri so pa seveda oni prvi in glavni, za dolgo dobo let upravlja z Reko, Barošem in Delto, ali pa da Italijani to sami zasedejo. Eno in drugo hočejo Italijani že s 1. septembrom in kakor vse kaže, je Reka izgubljena. Naša vlada je prvič zamudila pristop do mednarodnega razsodišča, ker je predaleč in predolgo popuščala pred Italijo in drugič se očitno vidi, da ji ni za to, da bi s tem malim, kar daje rapalska pogodba, pridobila hrvaško in slovensko narodno gospodarstvo pred srbskim, ki nima Skadra in ki je tudi glede solunskega pristanišča napram Grkom še vedno na slabem. V reškem vprašanju se dobro vidi, kako slabo je za jugoslovansko državo, ker Hrvati in Slovenci v njej nimajo prave veljave. Sedaj zopet poročajo nekaj iz Beograda o sporazumu v reškem vprašanju, pa to gotovo ne bo ugodno, ker sami vladni ljudje v Beogradu o sporazumu ničesar ne vedo ter si ne morejo misliti, kako bi se kaj ugodnega sporazumelo ali sprejelo brez hitrega obvestila vlade. Pašić se je odstranil, da lahko vso krivdo zavrne na druge in v Zagrebu že razglasa poštna direkcija, da se ne sme več pisati «Reka», temveč samo «Fiume». — To so značilne okoliščine «sporazuma».

S 1. septembrom se je kar čez noč prevzela južna železnica v državno upravo. Vlada je brez parlamenta izvedla rimsko pogodbo o prevzemu južne železnice. Ta korak je prenaglen in vznemirjen, je na eni strani železniško oseboje radi nestalnosti, na drugi pa pridobitveni krogi, ki imajo slabe izkušnje z državno železniško upravo.

Jesensko parlamentarno delo se prične prihodnji teden. Za ponedeljek, dne 10. t. m., je sklican finančni odbor. Obravnaval bo kot prvo točko izpremembe zakona o taksah. Kakor znano, predlaga finančni minister velike izpremembe, ki naj po njegovi izjavi prinesejo državi blagajni okroglo 100 milijonov dinarjev novih dohodkov. Naši zastopniki so ugotovili, da bi bil finančni uspeh okroglo 450—500 milijonov dinarjev. Gotovo bo prišlo pri zakonu o taksah do ostrih spopadov, kajti tako fiskalnih taks, kakor jih predlaga finančni minister, ne moremo sprejeti.

VOJNA NEVARNOST GRŠKO-ITALIJANSKEGA SPORA.

Umor italijanske vojaške komisije, ki je vršila razmejitve med Grčijo in Albanijo. — Atentat se je izvršil dne 27. avgusta na cesti, ki pelje iz Janine na Santi Quaranta, in sicer v bližini grškega obmejnega mesteca Kokadia. Cesta pelje tam skozi velik gozd. Nekaj minut po odhodu albanskega delegata, ki se je peljal prvi naprej, so položili neznani ljudje preko ceste deblo, vsled česar se je moral ustaviti avtomobil, v katerem se je vozila italijanska delegacija. V trenutku, ko je avtomobil obstal, so padli prvi strelji. V bližini se nahajajoča grš-

ka straža je slišala 30—40 strelcev. Zvečer so šele našli enega mrtveca v avtomobilu, šli pa ob cesti. Mrliči niso bili izropani in tako se sklepa, da je bil napad političnega značaja. Ker so grški listi zadnji čas ostro pisali proti Italiji, je italijanska vlada Grčiji pripisala vso krivdo in odgovornost ter ji poslala ostre zahteve po zadoščenju in odškodnini z rokom od 5 dni. Italijanske zahteve so podobne avstrijskim Srbiji leta 1914 povodom umora prestolonaslednika v Sarajevu.

Grška poslanim zahtevam ni mogla ugoditi in Italija je začela izvajati svoje grožnje — vojaški pohod na grške otoke, v prvi vrsti na Krk. Otok Krk je bil ob zasledbi bombardiran. Porušeno je policijsko in šolsko poslopje, 15 Grkov je ubitih, Italijani pravijo, da so bombardirali otok radi grškega odpora, grška poročila pa trdijo, da ni bilo nobenega povoda za obstreljevanje.

Grčija je prosila Društvo narodov za posredovanje, angleški in švedski delegat sta v svetu Društva narodov odločno zastopala mnenje, da spada grško-italijanski spor pred Društvo narodov, dočim je italijanski delegat Salandra to tajil. Francoski delegat ni podal nobene izjave.

Stvarno stoji angleško javno mnenje na stališču, da je Italija z zasedbo Krfa kršila pogodbo iz leta 1863, v kateri so Anglija, Francija in Rusija, ko je Anglija Krk izročila Grčiji, jamčile večno neodvisnost tega otoka, ki tvori ključ k Jadranskemu morju. Vendar pa Italija na to lahko odgovori, da te pogodbe ni podpisala in ni priznala. Pač pa se Italija lahko obdolži, da je kršila § 12 in 13 pogodbe Društva narodov, ki obvezuje včlanjene države, da svoje medsebojne spore predložijo Društvu narodov, preden začne vojsko. Toda tudi ta 2 paragrafa sta preveč nejasna, ker ne izključujeta represalij, zasedbo Krfa pa Italija predstavlja kot golo kazensko sredstvo. Na vsak način pa je javno mnenje Evrope proti Italiji, ki je bombardirala popolnoma neoboroženo mesto in s svojim postopanjem ogrožala ravnovesje v Sredozemskem morju, mir na Balkanu ter mir v Evropi sploh. Kar se tiče jugoslovanske vlade, izjavljajo «Novosti», da želi naša vlada ostati popolnoma nepristranska, pa da tudi ne prevzame nobenega posredovanja. Angleška vlada je poslala svoje malleško vojno brodovje v grške vode. Nepojasnjeno je stališče Francije.

POTRES NA JAPONSKEM.

V soboto, dne 1. septembra t. l., je zadela Japonsko, to najbolj kulturno državo Daljnega Vzhoda, nesreča, kakor je ne pomni menda človeška zgodovina od vesoljnega potopa naprej. Grozen potres je v par minutah uničil par največjih mest, v par minutah je izgubilo življenje nad 250.000 ljudi. Potres je bil tako silen, da so ga zaznamovali aparati na vseh potresnih opazovalnicah na zemlji. Prvi potresni sunek se je začel jutraj okrog 4. ure. Potem pa se je zemlja tresla neprenehoma par ur. Najmočnejše je potres divjal med mestom Jokohama in glavnim mestom države, Tokijem; tam kjer se nahaja ugasli ognjenik Fuji. Mesto Jokohama, ki je največje in najvažnejše pristanišče Japonske, je bilo uničeno v šestih minutah. To mesto je popolnoma novega izvora ter sezidano povsem po evropskem vzorcu. Prebivalcev ima okrog pol milijona. Pred 50 leti je na tem mestu še stalo priprosta ribiška vas, toda vstrajnost in podjetnost Japoncev jo je pozdignila do enega izmed prvih mest v državi. Zlasti lepo je bilo urejeno pristanišče, ki je bilo po 10letnem delu dograjeno leta 1912. Prizori v mestu med potresom so bili strašni. Na tisoče ljudi je ležalo mrtvih in ranjenih pod ruševinami, katere je zajel požar. Drugi so bežali po ulicah, ne vedoč, kam naj se rešijo. Največ ljudi je pobegnilo na parnike, ladje in čolne, ki so stali v pristanišču; mislili so, da bodo na morju varni. Toda potres je razburkal morske valove, da so razbili mnogo ladij. Velikanski valovi so se razlili po obrežju, uničujoč pod seboj vse, kar je še ostalo od potresa ohranjenega. Potem pa je začel liti dež, ki je sicer pogasil požar v mestu, toda ljudje, ki so se rešili, so bili brez vsakega zavetja, ker je tudi v okolici vse razrušeno ter so bili več dni izpostavljeni dežju in mrazu na prostem, tako da jih je mnogo umrlo, mnogi pa so si vsled obupa sami končali življenje.

Še hujšo nesrečo pa je potres povzročil v Tokiju, ki je največje in glavno mesto Japonske. Tokijo šteje okrog dva in pol milijona prebivalcev ter se razprostira na velikanskem prostoru 1900 kvadratnih kilometrov. Veliko površino zavzemajo vrtovi in krasni parki, ki ob dajajo skoro vsako hišo. Poslopja v Tokiju so skoro vsa hitro razširila požar, ki je v par urah objel celo mesto. Zgorela je tudi cesarska palača, cesarska rodbina pa se je z največjo težavo rešila. Potres je v okolici 100 km okrog Tokija uničil vsa poslopja, razdril železniške proge ter brzovjavne in telefonske napeljave. Vlaki, ki so vozili na progi, so se vsled potresa prevrnili ter je mnogo ljudi pri tem našlo smrt.

V kraje, ki jih je obiskala ta grozna nesreča, prihaja od vseh strani pomoč. Tudi iz inozemstva, zlasti iz Amerike, je prispelo vojno brodovje ter vojaški pomagajo reševati, kar se še sploh da rešiti. Položaj cele države je po tej katastrofi silno težaven. V okolici Tokija in Jokohame so se nahajale tudi najvažnejše tovarne, ki so tudi uničene, tako da je celo gospodarsko življenje japonske države za več let uničeno.

Naši poslanci med ljudstvom.

Shodi naših poslancev: Dne 8. septembra: 1. Sv. Križ nad Mariborom (po sv. maši v društvenih prostorih — posl. Žebot. 2. Sv. Primož na Pohorju (po ravnem sv. opravilu pri cerkvi) in Kamen pri Vuzenici (po pozni sv. maši pri cerkvi — na obeh shodih go-

vori poslanec Pušenjak). 3. Sv. Bolfenk pri Središču (po rani službi božji pri cerkvi) in v Središču (popoldne v Katoliškem domu — na obeh shodih govori poslanec Bedjanič in Vesenjaj). Dne 9. septembra: 1. Velika Nedelja (po rani sveti maši pred cerkvijo — govori poslanca gospoda Bedjanič in Vesenjaj). 2. Makole (po rani sv. maši v Društvenem domu) in Studenice pri Poljčanah (po večernicah — na obeh shodih govori poslanec Falež). 3. Jurklošter (po sv. maši pri cerkvi — poslanec Kugovnik). 4. Remšnik (po prvi sv. maši pri cerkvi — posl. Pušenjak). 5. Sv. Jurij ob Pesnici (po rani sv. maši v društvenih prostorih) in Gornja Sv. Kungota (v cerkveni hiši gospodarsko zborovanje — na obeh shodih govori poslanec Žebot). Dne 16. septembra: 1. Sv. Jurij ob Ščavnici (po rani sv. maši v župnišču — poslanec dr. Hohnjec). 2. Sv. Tomaž pri Ormožu (po rani sv. maši pri cerkvi — poslanec Bedjanič). 3. Sv. Venčesl (ob 7. uri po rani sv. maši) in Slov. Bistrica ob 11. uri po poznem sv. opravilu — na obeh shodih govori poslanec Falež. 4. Kollje (po sveti maši — poslanec Kugovnik). 5. Olimje (po sv. maši v gostilni Kos) in v Imenem (popoldne v gostilni Pajk — na obeh shodih govori poslanec Vrečko).

Shodi narodnega poslanca Krajca. Dne 8. septembra: Videm (po rani sv. maši in po pozni sv. maši v Zdolah pri Vidmu. Dne 9. septembra: Braslovce (po rani sv. maši in popoldne v Polzeli, Dne 16. septembra: Sv. Jurij ob južni železnici po rani sv. maši in popoldne v Celju.

Poslanec dr. Hohnjec je v nedeljo, dne 2. septembra, poročal svojim volilem pri Sv. Križu pri Ljutomeru. V jako velikem številu zbranim poslušalcem je govornik pojasnjeval vzroke, ki so dovedli do sedanjega nepovoljnega stanja v naši državi. Zli nasledki centralistične ustave in centralistične uprave se množijo od dne do dne ter kažejo v jasni luči one slovenske stranke, ki so slovensko ljudstvo ukovale v spone centralizma. Kakšno nesrečo so na naš narod spravili in kakšen zločin nad njim storili slovenski samostojneži in demokratje, ki so glasovali za centralizem, in slov. socialni demokratje, ki so ga odobraval, ter ga še odobraval, dokaz za to so vsi oni slabi zakoni, ki jih kuje centralizirana zakonodajna kovačnica v Beogradu. Naši poslanci so se tem zakonom, ki so vzbudili nevoljo med našim ljudstvom, na vso moč protivil, pa so bili preglasovani od vladnih strank: od radikalov, Turkov in Nemcev. Govornik je nato razpravljaj o revizionističnem bloku, o njegovem postanku, namenu in pomenu v notranji politiki naše države, o položaju, ki ga je v bloku in tudi v državi ustvarilo potovanje Radića v tujino. Pojasnil je tudi, kolike vrednosti so tiste vesti, ki se zadnji čas širijo v javnosti o nekakih pogajanjih naše stranke z radikalskimi voditelji in celo o vstopu naše stranke v vlado. Končno je izjavil, da naša stranka od svojega programa in od borbe za istinito avtonomijo Slovenije ne odstopi. Predsedujoči župan Stuhec je predložil, naj zbor volilcev izreče poslanec Ljutomerskega okraja in vsem poslancem Jugoslovanskega kluba popolno zaupanje in priznanje za dosedanje delo. Predlog je bil enoglasno sprejet. Sprejeta je tudi bila resolucija zoper ukinitje jesenskih šolskih počitnic na deželi in za zopetno uvedbo jesenskih počitnic.

Tedenske novice.

Duhovniške in cerkvene vesti. Emil Čašelj, bivši župnik in tržaški škofiji, je postavljen za provizorja v Žičah; novomašnik Jožef Bezjak je nastavljen kot II. kaplan pri Sv. Juriju ob južni žel., kjer je Blaž Brdnik postavljen za I. kaplana; potem Peter Kovačič kot II. kaplan pri Sv. Križu na Slatini in Matija Neudauer na Gornji Polzavi; Stefan Stiper je postavljen od Sv. Martina na Paki na Ljubno, Janez Kljun iz Rečice k Sv. Ilju pod Turjakom, Jožef Dušič iz Marenberga na Rečico, Janez Ogulin iz Jarenine v Marenberg, Jakob Bohak iz Braslovč v Jarenino in Alojzij Vrhnjak iz Ljubnega v Braslovč. Martin Erhatič je postavljen za provizorja pri Sv. Jakobu v Slov. gor. in Vladimir Cepuder za pomožnega duhovnika na Razboru. — Župnijski izpit so napravili sledeči č. gg. kaplani: Arlič Drago Brežice, Avšič Martin Mozirje, Čepin Martin Stranice, Hrastelj Franc Dobrna, Jazbinšek Franc vojaški kurat, Slander Makso Rajhenburg in Zadravec Matija Ljutomer. — V pokoj je stopil č. g. I. Kapler, župnik pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Naseli se v Rušah pri Mariboru. — Sv. birma b oše v Novicerkvi dne 9., v Vojniku dne 10., v Vitanzu dne 11. in na Dobrni dne 12. septembra t. l. — Na Bočni bo dne 8. septembra prej posvečenje cerkve in zvonov.

Ne pozabite naših dijakov v Mariboru, ki si radi draginje ne bodo mogli plačati večerje. Večerjo jim bo oskrbela «Dijaška večerja». Prosimo pa prijatelje dijakov, da prispevajo, kakor lani za Dijaško večerjo denar ali živila. Nabrani darovi se pošiljajo na naslov: Dijaška večerja v Mariboru, Cirilova tiskarna. Dr. Jerovšek, t. č. predsednik.

Kupujte za šole in sicer za ljudske, meščanske in srednje šole vse knjige in vse šolske potrebščine v prodajalni Cirilove tiskarne, kjer bodele ceno in dobro postreženi. Ta trgovina se vsakomur najtopleje priporoča.

Vse krajevne odbore SLS, ki še niso poslali naslovov zaupnikov, kakor smo jih zahtevali v okrožnici z dne 13. avgusta, pozivamo, da nam takoj pošljejo ime in natančne naslove zaupnikov. Koliko zaupnikov vsaka posamezna organizacija voli, smo navedli v okrožnici. — Tajništvo SLS v Mariboru, Tiskarna sv. Cirila.

Našim županom! Naša stranka je na željo županov in odbornikov založila tiskovine za sezname obvezancev za kuluk, katere morajo župani sestaviti v treh izvodih. Pozivamo gg. župane, ki se seznamov niso sestavili, da si tiskovine takoj naročijo pri tajništvu SLS v Mariboru, Tiskarna Sv. Cirila. Stanejo po 1 D.

Mariborske novice. V Mariboru stavka delavstvo v delavnici južne železnice. Stavka nad 1500 delavcev, ki zahtevajo povišanje plač. V predilnici in tkalnici trdke Doctor in drug stavka 500 delavcev in delavk, ki tudi zahtevajo povišanje plač in zboljšanje nezdruženih razmer v tovarni. Mariborski Orli se pridno pripravljajo na prireditev, ki se bo vršila ob priliki blagoslovitve nove orlovske zastave.

Orlovska prireditev v St. Ilju v Slov. gor. Kdor se ne spominja, kako prijetno nas je leta 1920 povodom desetletnice Društvenega doma razveselila naša mladina s svojim telovadnim nastopom? Letos se je naš telovadni odsek zopet poživil in vztrajno telovadijo krepki naši Orli vsako nedeljo in praznik popoldne, imajo pa tudi svoje poučne sestanke. Da pokažejo uspehe svojega dela, nastopijo z brati iz Maribora in Jarenine v nedeljo, dne 16. t. m. po večernicah v javni telovadbi na prostoru poleg Slovenskega doma. Vse prijatelje naše mladine vabimo prav prisrčno, da se te lepe prireditve množično udeležijo in tako izrazi priznanje in da spodbude poštenim fantom za nadaljnje delo. Po telovadbi bo na istem prostoru kratka, domača zabava. Sodeluje godba Katoliške omladine iz Maribora. Natančni spored bo v prihodnji številki «Slov. Gospodarja». Na veselo svidenje dne 16. t. m. v St. Ilju.

Tudi k naši žandarmeriji bi se radi vsilili. Žandarmerija v Sloveniji je bila doslej tako srečna, da je imela same slovenske oficirje kot komandante. In res mi Slovenci po prevratu nismo imeli doslej vzroka, da bi se bili lahko pritoževali radi nasilnosti žandarjev, kakor je to n. pr. na Hrvaškem, v Srbiji, Bosni in Črnigori, kjer pašujejo sami srbijanski orožniški oficirji in srbijansko orožništvo. Slovenija se vedno bolj dopade na šim južnim bratom in na vsak način se skušajo s časom vrniti ter vsiliti na vsa važnejša mesta, ker jim to dovoljuje nesrečni centralizem. Pri redni vojski se nimamo skoro niti ednega višjega oficirja, ki bi bil Hrvat ali Slovenec, ampak so že na vseh višjih mestih samo čistokrvni Srbijanci. Sedaj so jim zadišala tudi mesta komandantov žandarmerijskih čet v Sloveniji. Časopisje poroča, da je že brzojavnim potom vpokojenih 50 žandarmerijskih oficirjev Slovencev ter Hrvatov. Kedo bo zasedel njihova mesta, je jasno kot beli dan. Ako bodo slovenske žandarje komandirali srbijanski častniki, potem bodo bežali slovenski orožniki iz službe in kmalu bomo imeli čisto srbijansko žandarmerijo in potem šele bomo čutili na hrbtu ter plečih, kako zlo so nam nakopali samostojni in demokratje, ki so nas potem vidovdanske ustave prodali vsestranskemu izrabljanju beograjskega centralizma.

Bombni napad na električno centralo v Trbovljah. V četrtkovni noči prejšnjega tedna je iz doslej nepojasnjenih vzrokov nekdo podložil bombo trboveljski električni centrali. Eksplozija bombe na srečo ni tirjala niti ene smrtno človeške žrtve. V prostorih za kotle se je razpočila pod enim kotlom dinamična bomba, katere drobci so težko poškodovali službo vrščnega nadzornika Stepišnika. Nadalje je razbil zračni pritisk okna na hišah v okolici ter poškodoval strehe elektrarne. Krivdo bombnega napada so seveda takoj zvalili na rudarsko delavstvo, ki že stavka dalje časa radi premalenkosti plač. V očigled temu nedokazanemu osumljenju pa je izjavilo stavkajoče delavstvo sledeče: Združeni trboveljski delavci obsojajo napad in zahtevajo tozadevno najstrožjo preiskavo. Delavstvo zanika možnost, da bi bil izvršen napad od strani stavkajočih rudarjev, ker je bila električna centrala, v kateri je bilo zaposlenih 20 delavcev, noč in dan zastražena od orožništva. Preiskava še ni dognala krivcev napada, ki bi bil, ako bi bil uspel v polnem obsegu, grozna nesreča za cel trboveljski premogokop.

Lepa cerkvena slovesnost pri Sv. Barbari v Haložah. Pri nas se je zadnja nedeljo vršila slavnost, kakršne še doslej barbarska župnija ni doživela. Vršilo se je blagoslovljenje treh novih bronastih zvonov po gospodu knezoškofu za župnijsko cerkev. Že od četrtka naprej so nam topiči naznanjali to slavnost. V petek popoldne smo zvonove ob spremstvu 17 vozov belo obloženih deklet prepeljali od postaje Moškanjci skozi marjetsko župnijo, kjer so veličastno pozdravili ondodni zvonovi še ne blagoslovljene bronaste tovariše, čez borški most k Sv. Barbari. V soboto zvečer se je pripeljal presvitli posvetitelj k nam v spremstvu jahačev. Istrenno so ga pozdravili gospod župnik, šolska mladina, obojna Marijina družba in domači gospod župan. V nedeljo pa je došlo ljudstva, da se je vse trlo. Vse haloške župnije so bile zastopane, pa tudi spodnje Plujsko polje in hrvaško Zagorje. Gospod knezoškof je izvršil globoko pomembne cerkvene obrede ob asistenci 8 duhovnikov. Nato je nam v globoko zamišljeni pridigi razložil namen cerkvenih zvonov na podlagi ljube pesmi Blaža Potočnika «Zvonikarjeva». Pridigi je sledila sveta maša gospoda knezoškofa. Cerkvena slavnost se je končala ob pol 12. uri. Sedaj so se pa začeli izvonovi dvigati, ob navzočnosti tisočglave množice v krasni visoki, barbarski zvonik, ki slovi daleč na okoli po svoji lepoti in je visok nič manj nego 55 m. Vse je nestrpno čakalo, da se bodo oglasili naši novi prijatelji od zibe do groba. Končno so nam začeli peti zvečer od pol osmi uri. Ljudje po naših vinorodnih gričih so zaplakali od veselja, to krasno, mило zvonjenje pa sega do dna duše in se bistveno razlikuje od predvojnega. Omenimo, da je gospod župnik vsled njemu lastne energije in premišljenosti ohranil največji zvon,

ki tehta 1600 kg in ima glas «cis». Sedanji novi tehtajo: 1044 kg z glasom «e», 445 kg z glasom «gis», 295 kg z glasom «h». Imamo sedaj popolno zvonjenje, ki je lepše in za 347 kg težje od predvojnega zvonjenja. Tako je tedaj za našo župnijo vprašanje glede nabave zvonov rešeno, kajti podružnici sv. Ane in sv. Elizabete sta bili že v zadnjih treh letih opremljeni z novimi zadostnimi zvonovi. Bogu iskrena zahvala za bogate vinske letine v zadnjih dveh letih, istotako domačim in tujim darovalcem toplja zahvala. Zvonovi pa delajo vso čast mariborski zvonolivarni inženirja J. H. Bühl, ki jih je tekom kratkega časa vlija. Ista tovarna se toplo priporoča. Glasovi novih zvonov so v krasni harmoniji z največjim.

Upravičena pritožba. Od Sv. Andraža v Slov. gor. poročajo: Z začetkom šolskega leta v septembru smo najbolj prizadeti mi mali posestniki in to zavoljo jesenske paše. Poletni čas so nam otroci napasli živino do šole, sedaj v jesen vsled prekratkega jutra to ne bo več mogoče. Tudi pri spravljaju jesenskih poljskih pridelkov so nam bili otroci v veliko pomoč, ker je pomankanje delavcev tako veliko. Sedaj izgubimo še to pomoč. Sedanje počitnice so pač v korist učiteljstvu, ne pa kmetiskemu ljudstvu. Kdo je kriv? Tukajšnji g. nadučitelj nam je v nedeljo predbacival, da so to zakrivilo naši poslanci. Mi kmetje pa dobro vemo, da so naši poslanci vse storili, da bi namesto poletnih počitnic ostale stare. G. nadučitelj, niste prav povedali. Reči bi morali: Mi učitelji, ki nimamo srca za kmetško ljudstvo, mi smo si želeli tako in v Ljubljani so vaši liberalni prijatelji tako storili. Ne imejte nas za tako priproste, da bi vam verjeli, kar ni res! — Vaši nedeljski obiskovalci.

Orlovskega nastopa pri Mali Nedelji dne 2. septem. ni priredilo Ljutomersko orlovsko okrožje, ampak le posamezni odseki. Okrožni odbor ni bil o tej prireditvi obveščen.

Nagla smrt. Poročilo od Sv. Venčesla. Dne 29. avgusta je na travniku, ko je otavo sušil naglo umrl Jožef Ratej, posestnik pri Sv. Venčesu. Nagle in ne nepredvidene smrti, reši nas o Gospod!

Orjuna v Šmartnu ob Paki. Po dolgih pripravah se je tudi tukaj ustanovila Orjuna. Predsednik je neki Limel Petrič, sin trgovca z lesom, tajnik pa baže Vlado Mikuš, sin trgovke Mikuš. Druga mesta v odboru so še nezasedena, ker ni — več članov! Uniforma je določena za enkrat samo še za hlače. Hlače so iz črnega sukna, na kolenih in na taisti strani, kjer se sedi, pa velika bela zaplata. Prav lično! Kdor se zanima in si hoče te hlače ogledati, jih lahko vidi pri vsakem osebnem vladu na tukajšnji postaji. Zdravoooo!

Na pranger z njimi! Iz Šmartna ob Paki poročajo: Predsednik tukajšnje Orjune je na tukajšnjo šolsko poslopje nabil neki orjunske plakate. Kakor smo izvedeli, je dal za to dovoljenje g. nadučitelj Weber, kar pa on zanika. Ta plakat pa je moral Petrič na odločen nastop načelnika krajevnega šolskega sveta g. Steblovnika odstraniti, ker so bili ljudje nad takšno predrznostjo razburjeni. Ali mislijo ti mlečnozobni fantiči, da je šola kakšna reklamna deska za orjunske pustolovščine? Da ne bo drugič zopet kakšnega izgovora, naj si dobro prizadeji vsi skupaj zapomnijo točko 138 šolskega reda, ki pravi: Voditelj šole nadzoruje šolsko poslopje in izvršuje hišni red. Gledati mora na to, da šolskega poslopja z vsemi pritlikinami vred ne rabijo niti učne moči, niti kdorkoli na način, ki je proti njegovemu namenu. Ako je treba kaj ukreniti, naj se voditelj šole takoj obrne do šolskih oblasti za od pomoč. Pripomnimo, da je šolska oblast prve stopinje krajni šolski svet. To si naj g. nadučitelj prav dobro zapomni. Našim somišljenikom pa prav toplo priporočamo, da si prav dobro zaomnijo taiste hiše, iz katerih se rekrutirajo orjunci, pa naj si bodi kdorkoli. Skrbeli bomo, da se imena vseh taistih, ki bodo pristopili, zvedo v javnosti. Na pranger z njimi!

Meščanska šola v Šoštanju. Ponavljalni izpiti ter sprejemni izpiti za II. in III. razred bodo v ponedeljek, dne 10. t. m. Vpisovanje vseh ostalih učencev in učenk pa se bo vršilo v torek, dne 11. t. m. V ponedeljek se je javiti pred 8. uro, v torek pa med 8. in 12. uro. Učence in učenske, ki še niso pohajali meščanske šole v Šoštanju, naj spremljajo starši in prinesejo s seboj zadnje spričevalo, izpisek iz krstne knjige, domovnico in spričevalo o cepljenih kozah. Na poznejše prijave se ne bo moglo ozirati. — Ravnateljstvo.

Radikalen in brezobziren nastop. (Dopis iz okolice Šoštanja.) V resolucijah minulega kat. shoda v Ljubljani čitamo, da zahteva in obljubljuje kat. dijaštvo radikalni nastop v verskem vprašanju. Dobro, z radikalnim nastopom hočejo odgovoriti radikalnim nasprotnikom. Ali ne potrebujemo takega nastopa tudi mi kat. kmetje? Kako sijajen je bil vseh zadnjih volitev in veličasten naš kat. shod v Ljubljani, a naši domači neprijatelji, sokolstvo in orjunaštvo, nastopa vedno predrznije. Ko bi mi radikalno nastopali, bi bilo drugače. Zahtevamo na zadnje orjunaške provokacije v Šoštanju, da se skličejo vse naše krajevne kat. organizacije, osobito zaupniki KZ, na posvetovanje, d. ase ugotovijo vse orjunaške trgovine in gostilne. Radikalen, brezobziren nastop! Morebiti utegne širšo javnost zanimati, da je naš junaški živinozdravnik voditelj — ober-orjunaš!

Razmere v Rečici ob Paki. Pred nekaj časom si je naš poštar izposloval od «Jutra» izjavo, da odklanja čast biti njegov dopisnik. Ko je Sunbirtov Tinček to izvedel, hoče tudi enako izjavo od «Jutra» dobiti. Opozorjamo naše občinarje in okoličane na veliko čast, ki je doletela našo vas. Nadebudni sin našega «tudi» lesnega trgovca Petriča je postal orjunaš ter nosi ponosno takšen znak. Pozor na to hišo!

Sklepi krajevnega odbora SLS pri Sv. Frančišku v Sav. dolini. Krajevni odbor Slovenske ljudske stranke pri Sv. Frančišku je na svoji seji odločno protestiral proti tlaki ali kuluku. Nikakor si ne damo dopasti, da bi nas iz Beograda komandiral kak gradbeni minister, kakor bi si zmisli. Če že hočemo imeti tlako, naj jo vpeljejo v spodnjih krajih, a pri nas naj ostane, kakor je! Ravnotako protestiramo tudi proti davku od koleseljev «sa fedrima». Ali res misli finančni minister, v Beogradu izžeti zadnji vinar od našega kmeta? Radovedni smo, koliko kaj srbški del naše države tega davka plača? Bivšim demokratskim in samostojnim poslancom se pa naj zdaj plačevalci tega davka zahvalijo za to uslugo. Apeliramo na Jugoslovanski klub, naj zastavi vse sile, da se te dve krivični naredbi odpravita. Če bi šlo kar naprej tako, ne bo dolgo, da nas bo kak valpet z bičem na konju gajžlal na tlaki.

Tako govori, ker je še vedno pristaš Samostojne. Od Sv. Ruperta nad Laškimi poročajo: Bezgovšek, p. d. Lah, iz Velkih grahoš, kaj rad zabavlja čez našo stran, ker je goreč pristaš Samostojne. Sedaj, ko ljudje zmerjajo čez kuluk, pravi vsakemu našemu pristaši, s katerim se pogovarja: «Vidiš, ko je bil še Drofenik poslanec, so Srbi tudi hoteli vpeljati kuluk, pa Drofenik in drugi samostojni poslanci so to preprečili; klerikalci pa so takoj podpisali postavo za kuluk.» Bezgovšek, vedite, da si s takim govorjenjem pritisnete na se pečat grdega lažnjivca. Naši poslanci so v skupščini govorili in glasovali proti kuluku in le vsled centralizma, za katerega je glasoval Drofenik in vsi drugi samostojni poslanci, je bilo mogoče upeljati kuluk, visoke davke, strogi vojaški zakon in druga bremena, ker so naši poslanci vsled centralizma od srbijanskih vselej preglašani. Torej Bezgovšek in vi drugi samostojneži, ki sedaj tako radi zabavljate čez naše poslance radi kuluka, le primite za ušesa svoje bivše samostojne poslance, ki so krivi vsega zla, ki je vsled centralizma že prišlo in še bo prišlo čez naše ljudstvo, svoje lažnjive jezike pa vtaknite za zob!

Iz Laškega okraja. Občinski odbor Marija Gradeč je na svoji seji dne 19. avgusta 1923 enoglasno sklenil, da protestira proti tlaki, to je zakonu, katerega so že naši pradedje zavrgli ter obsodili na pogin in je danes zopet oživel. V Sloveniji so okrajni zastopi, njih naloga je, da skrbijo za okrajne ceste, za kar mi davkoplačevalci v obliki davka tudi prispevamo. Za občinske ceste pa skrbijo občinski odbori s tem, da vsako leto potrebno svoto v proračun vpostavi, nekaj pa ljudstvo prostovoljno popravlja po zimi, kadar ima čas. Dolžnost župana in odbora je, da skrbijo, da je občinstvo v občini kar najbolj zadovoljno ter vdano državi, a s to naredbo pa se ljudstvo samo po nepotrebnem razburja. Ljudstvo preklinja župana in odbor, spominja se pa tudi tistih, ki so to naredbo skovali.

Najdena denarnica z 12 din. 50 para in šoferska izkaznica z imenom Miroslav Drozg. Dobi se pri županu v Dobrenju, pošta Pesnica.

Gospodarstvo

KMETIJSKA DELA V MESECU SEPTEMBRU.

Doma na dvorišču in pri živini. Pokrivajmo slamnate strehe stanovanj, gospodarskih poslopj in hlevov s škopo, katero smo dobili ob priliki mlatve. Po stanju strehe spoznamo hišnega gospodarja. Streha, ki rebra kaže, je tožljiva zanikerna gospodarja. Pokrivanje vršimo pred nastopom deževnega jesenskega vremena, da se obvarujemo pred morebitno škodo, ki bi nastala vsled natekanja po dežju. Žito, katero mislimo posejati, očistimo grahorja, stoklase, ljulike in drugega plevla. Umni poljedelci sortirajo žito tudi po kakovosti, da dobe lepše blago za seme. Držimo se pravila: kakršna setev, takoršna žetev. Iz težkega zrnja izhajajo močne rastline, ki dajo večji pridelek. En mernik semenske pšenice naj tehta najmanj 47 kg. Za čiščenje žitnega semena nam je treba trijerjev, še boljši pa so takoiimenovani čistilni in sortirni stroji patenta «Heid», ki jih ima v zalogi Kmetijska družba v Ljubljani. Kakor moramo z odbiranjem plemenskih živali skrbeti za izboljšanje naše živinoreje, prav tako moramo tudi v rastlinstvu z odbiranjem semena dvigniti produkcijo do višje stopnje.

Živino spuščajmo na pašo skupno, staro in mlado. jesenska paša je navadno najobilnejša. Kjer se nahajajo hrastovi gozdovi, gonimo tja svinje, ki ob želodu rade odebele.

V vinogradu. V septembru, ko je začelo grozdje dozorevati, imamo najlepšo priliko, da zaznamujemo rodovitno in nerodovito trsje. Ta izbira ali selekcija trt je za razmnoževanje največje važnosti. Rodovitnost vinske trte je lastnost, ki se prenaša potom cepičev od starega trsa na mlado. Čestokrat imamo opraviti s trsjem, ki kljub pametni rezi, izdatnemu gnojenju in drugim opravilom noče obilno roditi. Takšno trsje je za razplodbo nerabno. Z ozirom na različna svojstva glede rodovitnosti poedinih trt bomo torej jemali cepiče, bodisi za suho ali pa za zeleno cepljenje vselej le od najrodovitnejše in bujno rastoče trte. Rodovito trsje zaznamujemo s tablicami ali na ta način, da pomazemo stari del trsa z oljnato barvo na vidnem mestu. To storimo tri leta zaporedoma in zvedeli bomo natančno, katero trsje je rodovito in katero nerodovito. S selekcijo trt naj bi se pečali vsi umni vinogradniki, zlasti tisti, ki se pečajo obenem tudi s trtničarstvom. Žalibog pa najdemo na nekaterih obseznih posestvih vinogradnike, ki v svojem predživljenju kot oficirji ali sodnijski pisarji niso razločevali niti med cepičem in podlago, kaj še, da bi poznali smotreno selekcijo plemenskih trt.